

LES ACTUACIONS PER A L'EXTENSIÓ DE L'APRENENTATGE DE LA LLENGUA CATALANA (2009)¹

Joan Melià Garí

1. INTRODUCCIÓ

Un dels requisits indispensable perquè una llengua que ha estat minoritzada recuperi les funcions que li corresponen com a llengua pròpia, és que el conjunt de la població en tenguí els coneixements suficients per a fer-ne ús, tant de forma passiva com activa. A més de la transmissió familiar, la presència generalitzada en l'entorn social és la major garantia per a la continuïtat social de qualsevol llengua; però, en totes les societats s'articulen mecanismes específics per a assegurar-la: la necessitat d'usar-la (implícita en el funcionament de la societat o mitjançant regulacions explícites), la presència en el sistema escolar (com a matèria i com a llengua vehicular), l'oferta de formació per a la població al·loctona, etc. En el cas de processos del que s'ha anomenat habitualment *normalització lingüística*, és encara més imprescindible planificar actuacions que afavoreixin l'aparició d'aquestes condicions. En aquest article, traçarem una panoràmica sobre les actuacions institucionals que l'any 2009 s'han fet en aquest sentit, principalment en l'oferta d'activitats per a l'aprenentatge i l'adquisició de la llengua catalana entre les persones adultes.

2. PLA GENERAL DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

El dia 2 d'abril de 2009 va aprovar el Pla General de Normalització Lingüística (PGNL), del qual l'any 2003 ja havien estat aprovats els àmbits d'actuació i els objectius, però havia quedat aparcant a causa de la poca activitat del Consell durant la legislatura 2003-2007 (*Pla General de Normalització Lingüística de les Illes Balears*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General de Política Lingüística, 2009).

El Consell Social de la Llengua Catalana (CSLC) va ser creat el maig de l'any 2002 i es va constituir el dia 3

de juliol del mateix any. Està integrat per representants d'institucions públiques, associacions culturals, sindicals, patronals i també per persones particulars de reconegut prestigi en el seu àmbit. La presidència del CSLC recau en el president del Govern de les Illes Balears.

L'objectiu del PGNL és servir de programa i guia d'actuacions de les institucions i organitzacions responsables del procés de normalització lingüística, ja sigui per mandat legal o per compromís cívic.

El PGNL es va aprovar amb els vots favorables de tots els participants, excepte els que en formen part com a representants d'ens controlats pel Partit Popular.

El PGNL, a més d'una àrea dedicada a educació i formació (la segona), consta de vuit més (1. Usos oficials, 3. Mitjans de comunicació i noves tecnologies, 4. Lleure i associacionisme, 5. Activitats socioeconòmiques, 6. Institucions sanitàries i assistencials, 7. Relacions institucionals, 8. Manifestacions culturals i artístiques, i 9. Campanyes informatives i promocionals). Les àrees se subdivideixen en sectors, en els quals consten els objectius i les accions corresponents per a assolir-los.

3. LA LLENGUA CATALANA EN EL SISTEMA ESCOLAR

3.1. Pla de la tercera llengua

El juny del 2008, el Govern (Decret 67/2008) va derogar el decret 52/2006 (conegut com a "decret de trilingüisme"), que establia que l'ensenyament s'havia d'impartir en català, castellà i una llengua estrangera i, a la pràctica reduïda la presència del català com a llengua vehicular, i es va substituir pel "Pla de tercera llengua" que té el programa de "Seccions europees" com a principal mecanisme per a expandir la incorporació d'un idioma estranger (generalment

¹ Aquest article és la base de l'informe elaborat per a la *Memòria 2009* del Consell Econòmic i Social

l'anglès) com a llengua vehicular en algunes matèries (Ordre de 17/06/09; BOIB núm. 98 de 07/07/09).

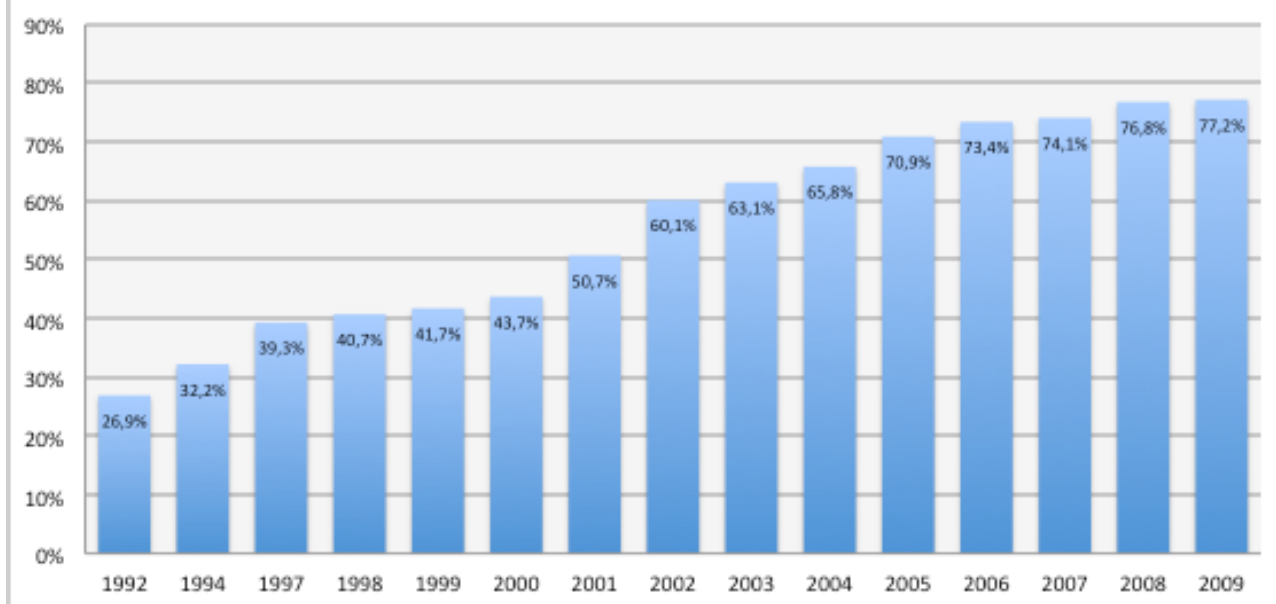
3.2. L'ús del català a Selectivitat

La presència de la llengua catalana en el sistema escolar, com a matèria i com a llengua vehicular, és el principal factor que explica que els coneixements acadèmics de llengua catalana entre els joves de les Balears que n'han estat afectats siguin àmpliament superiors als de les persones adultes que van ser escolaritzades abans que el català s'incorporàs al sistema educatiu o en el període inicial d'aquesta incorporació. D'altra banda, també incideix clarament

en la capacitat per a l'ús de la llengua entre aquells alumnes que no la tenen com a llengua familiar.

Un dels indicadors d'aquest procés d'increment dels coneixements del català i de la confiança en l'ús acadèmic pels estudiants, és l'evolució de l'ús que en fan a les proves de Selectivitat. Des de l'any 1992, quan es va començar a observar aquest ús, fins al 2009 a totes les convocatòries anuals se n'ha anat incrementant l'ús. Així, en els exàmens de juny, s'ha passat del 27,9% del curs 1991-1992 al 77,2% del curs 2008-2009.

GRÀFIC 1. Proporció d'exàmens de selectivitat de matèries no lingüístiques contestats en català. Dades de les convocatòries de juny²

Cal dir que, en general, les preguntes dels qüestionaris que han de respondre els alumnes estan redactades en català, encara que els examinands poden usar la llengua que vulguin en les respostes. És per tant, una situació que convida a usar-hi el català i que ja era d'aquesta manera en els cursos en què es van recollir les primeres dades de què disposam.²

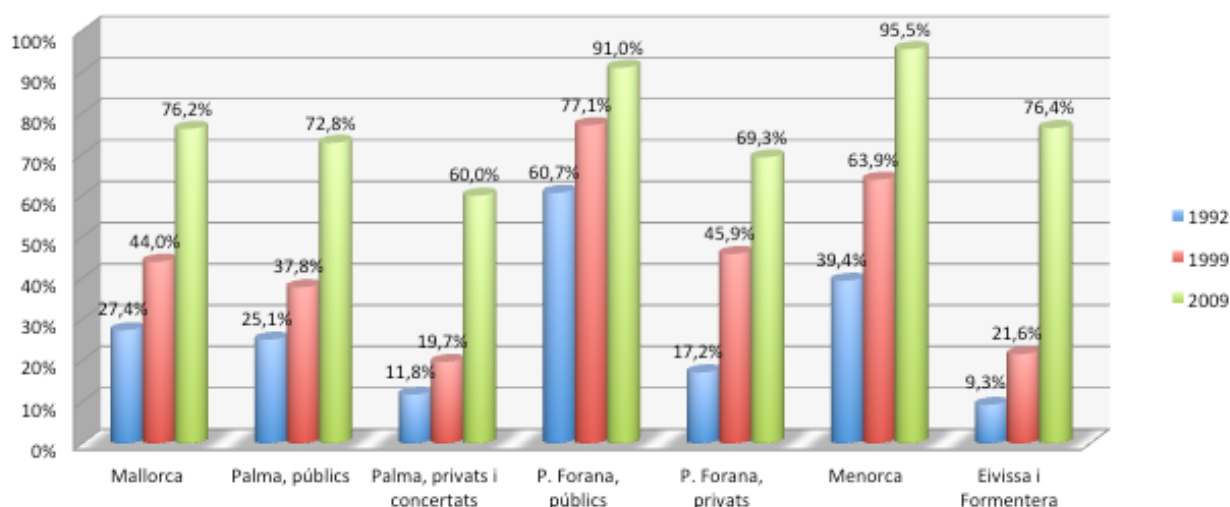
També s'ha de tenir en compte que, en aquestes dades només es té en compte la llengua en què

responen els alumnes als exàmens que no són de castellà, català i de l'idioma estranger, que, naturalment, s'han de contestar en la llengua de què és objecte la matèria; per tant, en la majoria de casos s'observen quatre exàmens per alumne.

Els valors d'aquest ús segons el tipus de centre i la ubicació cada cop es diferencien menys poc, des del punt de vista relatiu.

² En els cursos 92-93, 94-95 i 95-96, no es va recollir aquesta informació. Font: Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears; <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/estadistica.htm>.

GRÀFIC 2. Proporció d'exàmens de selectivitat de matèries no lingüístiques contestats en català (1992, 1999 i 2009). Segons els diferents tipus de centres³

4. ENSENYAMENT DE CATALÀ ALS ADULTS

A més de l'oferta d'ensenyament de català mitjançant el sistema escolar obligatori, les circumstàncies històriques i sociolingüístiques de les Illes Balears expliquen la necessitat d'oferir formació bàsica en aquesta llengua a la població adulta. En la darrera dècada aquesta necessitat s'ha vist incrementada a causa dels canvis demogràfics que han suposat un fort increment en l'arribada de població al·lòctona, tant pel que fa al volum com a la diversitat de procedències.

L'oferta d'aquesta formació també es caracteritza per la diversitat, amb relació a les organitzacions que l'ofereixen, els destinataris potencials, les metodologies, les finalitats lingüístiques i els objectius generals.

En aquest sentit, en el camp de l'extensió dels coneixements de català com a segona llengua, cal destacar el ressò que han tengut les iniciatives que reforcen els mètodes tradicionals d'aprenentatge amb actuacions destinades a facilitar i estimular el contacte entre persones que tenen el català com a primera llengua, o en un nivell de domini molt elevat, amb

aprenents de català que necessiten oportunitats de posar en pràctica els seus coneixements en àmbits que els ho facilitin.

4.1. Ofertes de formació

a) Formació en línia

Entre les diverses ofertes de programes accessibles en línia per a l'aprenentatge del català, en el cas de les Illes Balears cal, pel seu grau de penetració, fer esment del Programa d'ensenyament de llengua catalana (PELC). El PELC va ser creat per la Universitat de les Illes Balears amb un acord amb la Direcció General de Política Lingüística i va entrar en funcionament l'any 2001. En l'actualitat la gestió és a càrrec del COFUC, que durant el 2009 n'ha fet una millora considerable quant a interfície amb l'usuari i a les possibilitats que, a part de ser utilitzat lliurement per qualsevol aprenent, pugui servir de recurs de suport als cursos convencionals d'adults o d'ensenyament reglat. Actualment el PELC té 71.636 usuaris registrats, dels quals prop del 85% són de Balears. Durant el 2009 s'hi varen donar d'alta 10.507 usuaris, prop de 9.000 procedents de les Illes. Bàsicament l'oferta va adreçada a la formació de coneixements dels nivells llindar B1 (elemental), avançat B2 (mitjà) i expert C1 (superior), tot i que l'aplicació ja inclou recursos de nivell iniciació A1 per a

³ Font: Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears; <http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/estadistica.htm>.

no catalanoparlants. Cal dir que, a part d'entrades d'adults autodidactes i de l'alumnat de cursos en línia amb suport de tutor (COFUC, ICE...) que l'utilitza com a font de formació bàsica, també n'hi ha que, com ja hem dit, l'usen com a complement de la seva formació presencial i, entre aquests, hi ha alumnat d'ensenyament primari i secundari. En aquest sentit, actualment en el PELC s'han creat 265 aules virtuals gestionades per 163 professors. En total hi ha 8.362 recursos vinculats a continguts teòrics i 1.967 exercicis amb correcció automàtica; s'han fet 11.647.539 peticions a recursos de teoria i s'han realitzat 7.767.620 exercicis.

TAULA 1. Usuaris del PELC ⁴		
	2008	2009
Usuaris Registrats	61.129	71.636
Altes	12.939	10.507

Cal destacar el creixement d'usuaris, sobretot si tenim en compte que, a causa de les modificacions que es feren en el programa durant el 2009, hi va haver períodes en què no va estar operatiu o que presentava problemes de funcionament.

L'Escola Balear d'Administració Pública ofereix als empleats públics la possibilitat de seguir cursos de llengua també en línia. La gestió d'aquests cursos és a càrrec de Paraula (Centre de Serveis Lingüístics) i l'any 2009 han tengut un total de 1.898 inscrits.

b) Centres d'autoaprenentatge

Els recursos que s'ofereixen en aquests centres van adreçats tant a aprenents no catalanoparlants com als que estudien els nivells superiors de català. Durant l'any 2009, el COFUC va obrir un nou punt d'autoaprenentatge, a Cala Millor, per tant, actualment, n'hi ha set, que se sumen, quant a finalitat, als centres d'Autoaprenentatge d'Eivissa, Ciutadella, UIB i Polígon de Llevant, gestionats tots pel mateix consorci, i el de Paraula. Centre de Serveis Lingüístics. L'any 2009, els punts i centres gestionats

pel COFUC varen tenir 1.657 usuaris (1.305 inscripcions noves i 352 renovacions)⁵ i el centre Paraula 484 (355 inscripcions noves i 129 renovacions).⁶

TAULA 2. Usuaris dels centres i punts d'autoaprenentatge		
Usuaris	2008	2009
Inscripcions noves	1.186	1.660
Renovacions	359	481
Total	1.545	2.141

c) Cursos presencials

La diversitat de l'oferta de cursos presencials es fa evident des de diversos punts de vista (grau de presencialitat, metodologies, nivells, finalitat, horaris i calendaris, destinataris, organitzacions que les gestionen, sistema d'avaluació, etc.), amb la qual cosa es pretén abastar el ventall de necessitats diferents, de formació inicial i de disponibilitat de la població a què van destinats.

El COFUC es fa càrrec de l'organització de la majoria de cursos d'aquestes característiques, de manera exclusiva o en col·laboració amb altres institucions (sobretot ajuntaments i altres institucions), centres escolars, etc. Durant l'any 2009 ha organitzat 326 cursos, entre els quals n'hi ha que s'inclouen en ofertes generals, sense destinataris específics i uns altres en ofertes adreçades a determinats col·lectius (estrangers, pares i mares no catalanoparlants que tenen els seus fills a l'ensenyament infantil o primari, per exemple). També s'ofereixen opcions diferents pel que fa a la necessitat que els alumnes assisteixin a classe; hi ha cursos presencials (intensius de 80 hores o en mòduls de 45), cursos semipresencials, que combinen autoformació, i assistència a sessions presencials (tenen una durada de 80 hores, 32 de les quals són presencials), i cursos a distància, que combinen l'autoformació, el treball en xarxa, en una aula virtual del PELC i l'assistència d'un tutor. En el cas dels cursos semipresencials i a distància, els nivells que s'ofereixen són el B, C i D. L'extensió de totes

⁴ Font: Dades facilitades per la coordinació del PELC (amb data 31 de desembre de 2009).

⁵ Font: Dades facilitades per la gerència del COFUC.

⁶ Font: Dades facilitades per la direcció de Paraula. Centre de Serveis Lingüístics.

aquestes diverses modalitats de cursos és quadrimestral.

Els cursos per a estrangers s'imparteixen en dos nivells diferents, segons els coneixements inicials dels inscrits. En els cursos per a pares i mares, s'ofereix el primer nivell de cursos per a estrangers. Uns i altres només són en modalitat presencial.

TAULA 3. Alumnes inscrits en els cursos del COFUC ⁷							
Curs	Estrangers	Pares i mares	A	B	C	D	Total
2008	411	443	633	1.042	821	210	3.560
2009	1.565	416	1.950	2.263	1.557	729	8.480

Paraula també organitza cursos per a treballadors d'entitats públiques o privades i cursos adreçats a tots els ciutadans. El nombre de persones adultes inscrites en aquests cursos durant l'any 2008 han estat 1.476.

TAULA 4. Alumnes inscrits en els cursos de Paraula ⁸						
Nivell	A	B	C	D	Ll. jurídic	TOTAL
2008	704	161	198	19	73	1.155
2009	1.345	50	60	-	21	1.476

La majoria d'inscripcions corresponen al nivell A (91,1%). L'oferta, en aquest nivell és molt variada amb la finalitat d'ajustar-se a les necessitats i al perfil dels destinataris: cursos convencionals, tallers, cursos específics per a determinats col·lectius, segons la procedència o les ocupacions laborals. Cal destacar els cursos de nivell A destinats a cuidadors de persones dependents, organitzat amb el suport de l'Ajuntament de Palma, en els quals hi participaren 44 persones. En els cursos convencionals de l'oferta global, hi havia dues modalitats de durada diferent, una de 20 hores i una altra de 45 o més.

Paraula, en col·laboració amb l'Ajuntament de Palma, també ha organitzat 8 tallers per a joves de 12 a 16 anys, que han tengut lloc en períodes de vacances, els quals han tengut 127 participants. El COFUC, a part de col·laborar en un d'aquests tallers de Palma, en va organitzar dos a Manacor, Maó, Ciutadella i a Eivissa;

Entre els cursos generals, n'hi ha que s'han organitzat per donar resposta a peticions d'Ib-Salut per als seus treballadors i el Col·legi Oficial de Metges, la Guàrdia Civil i altres institucions i organitzacions.

En un total de 36 municipis de Mallorca, Menorca i Eivissa, s'ha ofert cursos presencials organitzats pel COFUC.

en total hi participaren 93 joves d'aquesta mateixa edat.

A més d'aquests cursos, Paraula també va col·laborar amb els cursos de nivell A organitzats per Ib-salut.

En els centres d'ensenyament de persones adultes (CEPA) l'oferta de cursos de català es focalitza principalment en els nivells A i B (durant el curs 2008-2009 les inscripcions en aquests dos nivells suposaren el 70% del total), encara que l'oferta es complementa amb els cursos de nivells C i D i amb cursos d'acollida lingüística. En aquest curs en total hi va haver 3.906 inscrits.

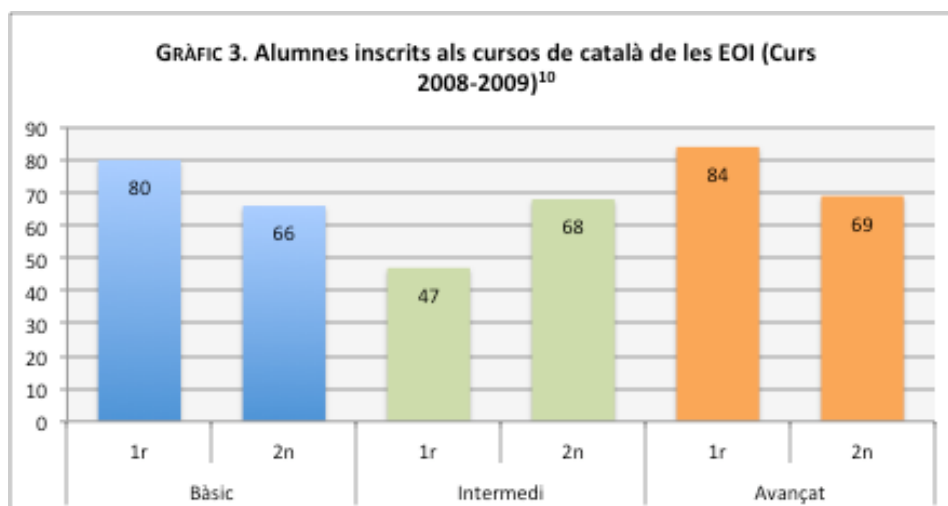
TAULA 5. Alumnes inscrits en els cursos dels CEPA (2008-2009) ⁹						
Nivell	Acollida	A	B	C	D	TOTAL
Inscrits	138	1.295	1.468	884	121	3.906

A les Escoles Oficials d'Idiomes (EOI) també es poden seguir cursos de llengua catalana. Durant el curs 2008-2009 s'hi han matriculat 414 alumnes. Les EOI que fan aquesta oferta són les de Maó, Inca, Calvià, Palma i Eivissa, encara que no en tots els casos es poden seguir els sis nivells en què s'estructura la formació en català en aquests centres.

⁷ Font: Dades facilitades per la gerència del COFUC.

⁸ Font: Dades facilitades per la direcció de Paraula. Centre de Serveis Lingüístics.

⁹ Font: Dades facilitades pel Departament d'Inspecció de la Conselleria d'Educació i Cultura. Aquestes dades corresponen a tots els 19 centres; en la memòria de l'any 2008 les dades que es varen poder oferir només recollien informació de 10 centres, en els quals hi havia hagut 1.100 inscripcions.

Les EOI de Ciutadella, de Formentera i de Manacor no ofereixen cursos de català.

A Manacor, bona part de la formació de llengua catalana per a persones adultes l'ha gestionada l'Escola Municipal de Mallorca. L'Escola es va crear el juny de 1973 per acord del Ple de l'Ajuntament de Manacor, amb la finalitat de fomentar i ensenyar la llengua catalana i la cultura autòctona, d'acord amb els articles 4 i 18 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears. Començà a impartir cursos de català i de cultura l'any acadèmic 1973-1974, amb 1 professor i 38 alumnes. Posteriorment, l'any 1982, es creà la Secció de Ball. L'Escola està regida per un Ple en què hi ha representació municipal, representació d'institucions d'àmbit balear (Govern, Consell, UIB i OCB), representació dels centres d'ensenyament de Manacor i representació del veïnat del terme municipal.

Durant el curs 2008-2009, s'han fet 1.070 inscripcions a tota l'oferta formativa de l'Escola, de les quals 727 corresponen a cursos de llengua. Els cursos es corresponen amb els quatre nivells generals (A, B, C i D) i l'específic de llenguatge administratiu (E) i la docència es distribueix en dos períodes quadrimestrals (d'octubre a febrer i de febrer a juny).

TAULA 6. Alumnes inscrits a l'Escola Municipal de Mallorca de Manacor (2008-2009)¹¹

Nivell	A	B	C	D	E	TOTAL
Inscrits	171	234	238	61	23	727

La presència de l'ensenyament de la llengua catalana a la Universitat de les Illes Balears és en el currículum d'algunes carreres universitàries (especialment a les filologies i a magisteri i als graus corresponents en els nous plans d'estudis), en l'oferta de formació per al propi personal (docent o no) i l'alumnat procedent de fora del domini lingüístic català i, a través de l'Institut de Ciències de l'Educació, per encàrrec de la Conselleria d'Educació i Cultura, en els cursos de reciclatge per als docents que no tenen l'acreditació necessària de coneixements de català per a poder exercir als centres de les Illes Balears.

Durant el curs 2008-2009, en els cursos de llengua catalana del Pla de Formació que organitza el Servei de Recursos Humans per a Personal Docent i Investigador i per a Personal d'Administració i Serveis s'hi van inscriure 87 alumnes. En els cursos de català bàsic per a alumnes visitants hi ha participat 80 alumnes.

¹⁰ Dades facilitades pel Departament d'Inspecció de la Conselleria d'Educació i Cultura.

¹¹ Font: Dades facilitades per la direcció de l'Escola Municipal de Mallorca.

TAULA 7. Cursos organitzats per la UIB per a personal propi i per a alumnes visitants (2008-2009) ¹²							
	Alumnes visitants		PDI i PAS				Total
	Bàsic 1	Bàsic 2	B	C	D	E	
2007-2008	76	14	22	44	33	-	189
2008-2009	66	14	14	37	24	12	167

A part de cursos generals de Llengua I (equivalent al B) i de Llengua II (equivalent al C), l'ICE n'organitza de coneixements bàsics de llengua, de llenguatge específic i mòduls de geografia, història i literatura. Tota aquesta oferta s'adreça a docents en exercici, (a l'ensenyament públic, concertat o privat) i a persones que tenen una titulació que els permetria dedicar-s'hi. Els cursos de llenguatges específics s'agrupen en tres

seminaris: tecnicocientífic, d'humanitats i juridicoadministratiu. Els cursos amb més matrícules sempre són els de Llengua II, que és el requisit mínim de coneixements de català per poder exercir la docència a les Balears. Durant el curs 2008-2009, dels 1.780 matriculats als cursos generals de llengua, 1.390 (78%) corresponien a Llengua II (321 a L1 i 69 a CBL). L'avaluació dels alumnes que segueixen aquests cursos és a càrrec de l'ICE.

TAULA 8. Alumnes inscrits als cursos de Llengua de l'ICE ¹³					
Curs	CBL	Llengua I	Llengua II	LL. específics	TOTAL
2007-2008	21	204	634	629	1.488
2008-2009	43	169	701	815	1.727

L'Escola Balears d'Administració Pública (EBAP) ofereix formació de llengua catalana als funcionaris de l'Administració autonòmica i amb la dels altres nivells (local i perifèrica) amb la qual estableix acords de col·laboració. L'oferta de formació, que es publica el mes de novembre i es du a terme de gener a maig, cobreix tots els nivells corresponents a les acreditacions de coneixements de català (A, B, C, D i E). L'EBAP és, alhora, l'organisme que avalua i acredita els coneixements dels alumnes que superen les proves.

TAULA 9. Alumnes inscrits a l'Escola Balear d'Administració Pública (2009) ¹⁴						
Nivell	A	B	C	D	E	TOTAL
Inscrits	291	1.449	1.420	114	132	3.406

La Conselleria de Sanitat, a través d'IB-Salut, durant el 2009 ha organitzat cursos de català per al seu personal amb la finalitat d'oferir formació als treballadors que no posseïen la titulació necessària per poder accedir a les proves de les oposicions que s'havien de convocar durant el 2009 i el 2010. Els cursos que s'oferien eren de nivell A i de nivell B, que

corresponen als nivells que són requisit per a accedir-hi. A l'oferta de cursos, la gran majoria de nivell A.¹⁵ En total s'hi varen inscriure 750 persones. En finalitzar els cursos, es varen realitzar unes proves, sense validesa oficial, a les quals es presentaren 507 persones (491 del nivell A i 16 del nivell B); 448 superaren el nivell A i 10 aprovaren el nivell B.

4.2. Activitats de suport a la formació en llengua català

En situacions sociolingüístiques com la de les Illes Balears, un entorn social favorable a la integració de les persones al·loctones afavoreix la disposició a l'aprenentatge de la llengua del territori d'acollida. Amb la finalitat de contrarestar el fet que, sovint, la societat balear no ofereix espontàniament els estímuls adequats per a aquesta integració lingüística, diverses institucions i organitzacions han promogut actuacions que la incentivin. En aquesta línia es poden incloure actuacions específics com el voluntariat de parelles lingüístiques o programes com Tots plegats, les colònies lingüístiques per a joves, etc.; però igualment s'hi han de comptar iniciatives que pretenen fer participar en campanyes generals també a la població d'origen immigrant, com Cafè per la llengua, de l'Obra

¹² Dades facilitades pel Servei Lingüístic de la UIB.

¹³ Font: Dades facilitades per la coordinació dels cursos de reciclatge de l'ICE.

¹⁴ Font: Dades facilitades per l'Escola Balear d'Administració Pública (EBAP).

¹⁵ Durant el 2010 els cursos que s'oferiran seran principalment de nivell B.

Cultural Balear, que durant el 2009 ha arribat a més de vint mil persones.

a) Voluntariat lingüístic

Un complement interessant per l'eficàcia que ha demostrat en l'estímul de l'interès per aprendre i consolidar els coneixements de català entre les persones nouvingudes és el programa de voluntariat que consisteix en la creació de parelles lingüístiques. Mitjançant aquest programa, es posen en contacte una persona catalanoparlant i un neoparlant que, durant una sèrie de sessions organitzades al llarg de dotze setmanes, estan en contacte per poder mantenir converses en català. Una part de l'activitat que fan és programada des de l'organització i una altra la realitzen per iniciativa pròpia. És una activitat que es realitza en distints indrets dels territoris de parla catalana.

Entre les persones adultes la promoció i gestió d'aquesta iniciativa correspon a Paraula, amb el suport d'algunes institucions. Durant el 2009 s'hi varen inscriure 1.118 persones, algunes de les quals, tant entre els aprenents com entre els catalanoparlants, hi participen diverses vegades, fent part de les mateixes parelles o amb parelles noves. En total s'han constituït 819 parelles en el conjunt de les Illes.

TAULA 10. Programa de parelles lingüístics gestionat per Paraula (2009)			
Illa	Aprenents	Catalanoparlants	Total
Eivissa i Formentera	90	51	141
Mallorca	496	407	903
Menorca	36	37	73
Total inscrits	623	495	1.118

En alguns instituts de secundària també es fa una experiència similar entre alumnes catalanoparlants i nous aprenents. L'any 2009 hi ha participat 810 alumnes (496 de centres de Mallorca, 158 de Menorca i 156 d'Eivissa).¹⁶

¹⁶ Font: Dades facilitades pel Servei d'Ensenyament de Català de la Conselleria d'Educació i Cultura.

b) Programa Tots plegats

També com a reforç per a la interacció entre persones nouvingudes a les Illes Balears i població autòctona, des de l'Obra Cultural Balear es va promoure el programa Tots Plegats, que organitza activitats diverses per al coneixement del medi social i cultural de Mallorca i, alhora, facilita que els participants nouvinguts, en grups reduïts, tinguin un entorn on poder sentir i practicar la llengua catalana. Durant el 2009 es van organitzar 18 activitats i hi va haver una participació de 477 persones.

c) Colònies lingüístiques

Una altra activitat que té per finalitat facilitar la interacció en català entre joves aprenents són les Colònies Lingüístiques, que consisteixen en un dies de convivència entre joves catalanoparlants habituals amb altres que estan en fase d'aprenentatge de la llengua en un entorn i amb unes actituds que predisposen a la utilització del català com a llengua d'intercomunicació. Aquesta activitat és organitzada per la direcció general de Política Lingüística del Consell de Mallorca, amb la col·laboració del Servei d'Ensenyament del Català, i el programa va a càrrec de la Fundació Esplai de les Illes. Es desenvoluparen en dos caps de setmana: del 5 al 7 de desembre (Binicanel·la, Bunyola) i del 18 al 20 de desembre de 2009 (Sant Ramon de Penyafort, Port de Sóller). Hi participaren 43 joves en el primer torn i 38 en el segon. Hi hagué una llista d'espera de 76 joves.

4.3. Certificats de coneixements de català

A més d'aconseguir l'acreditació de coneixements de llengua catalana mitjançant exàmens específics, l'ensenyament obligatori i el batxillerat i el fet de cursar determinades assignatures universitàries també són vies per a aconseguir aquestes acreditacions. Pel que fa a l'ensenyament obligatori, tots els alumnes que superen la prova de Llengua Catalana als exàmens de Selectivitat tenen reconegut el nivell B, de coneixements de Llengua Catalana, des del curs 1988-1989; a més, si es compleixen una sèrie de requisits, els alumnes que han acabat l'ensenyament obligatori a partir del curs 1999-2000 i el Batxillerat a partir del curs 2000-2001 tenen reconeguts els nivells B i C, respectivament.

Pel que fa als exàmens específicament destinats a l'acreditació oficial de coneixements de català, la principal institució que s'encarrega d'avaluar-los entre les persones adultes és la Direcció General de Política

Lingüística, que va assumir les funcions que amb anterioritat corresponien a la Junta Avaluadora de Català.

TAULA 11. Certificats expedits als examinands de les proves de la Direcció General de Política Lingüística. 2009 ¹⁷				
	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera	Total
Nivell A	2.543	260	288	3.091
Nivell B	3.054	417	327	3.798
Nivell C	1.224	166	156	1.546
Nivell D	120	21	8	149
Nivell E	94	4	0	98
Total	7.035	868	779	8.682

Cal destacar el fort increment de participació en aquestes proves durant l'any 2009 amb relació a l'any anterior, en què el nombre de certificats expedits va ser de 3.394 (712 de nivell A, 1.842 de nivell B, 735 de nivell C, 55 de nivell D i 50 de nivell E). L'anunci de celebració de proves d'accés a la funció pública sol coincidir amb l'augment d'inscripcions als exàmens per a obtenir certificats de coneixements de català.

Des de l'any 1989, la Direcció General de Política Lingüística ha expedit més de 55 mil certificats, la majoria dels quals corresponen al nivell B (43,7%); a

més distància els nivells C (25,8%) i A (27,5%) i, amb proporcions molt més baixes el D (2,0%) i E (0,9%).

L'Escola Balear d'Administració Pública, a més d'organitzar cursos, també avalua i acredita coneixements de llengua catalana, que s'homologuen als de la Direcció General de Política Lingüística. A les proves de l'EBAP s'hi presenten empleats públics de tot els ventall d'institucions i organismes públics ubicats a les Balears (Govern de les Illes Balears, Consells insulars, ajuntaments, ministeris, fundacions, Universitat, etc.).

TAULA 12. Certificats expedits als examinands de les proves de l'Escola Balear d'Administració Pública. 2009 ¹⁸					
	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
Nivell A	57	6	13	-	76
Nivell B	226	42	22	2	292
Nivell C	140	8	12	5	165
Nivell D	23	-	-	-	23
Nivell E	43	-	-	-	43
Total	489	56	47	5	599

En aquest el nombre total de certificats expedits durant l'any 2009 és pràcticament idèntic als que s'expediren durant el 2008 (600) i suposa el 6,45% del total de certificats lliurats.

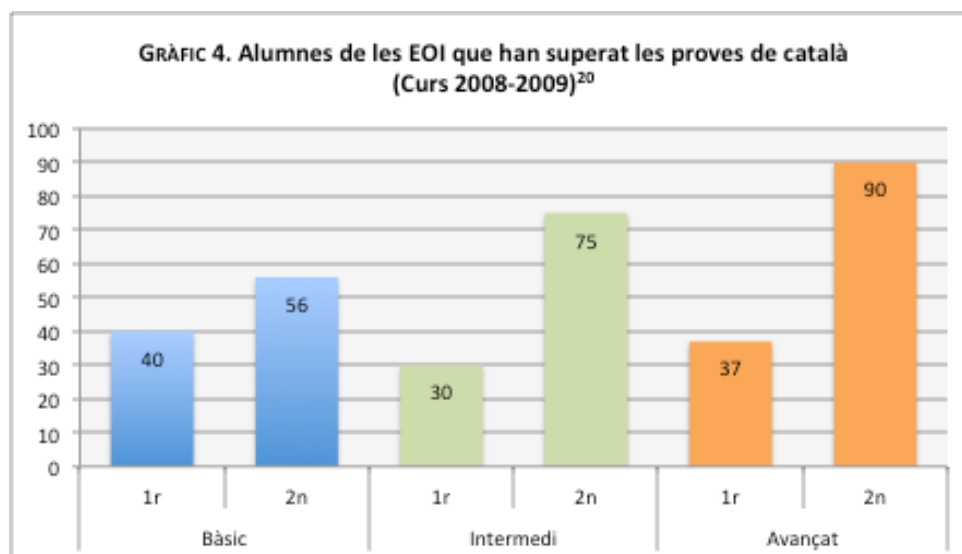
A les Escoles Oficials d'Idiomes de Balears, el nombre d'alumnes que, durant el curs 2008-2008, van superar

les proves dels diversos nivells de llengua catalana que ofereixen són 328, la qual cosa suposa també un increment sensible amb relació al curs anterior (199).¹⁹ Cal tenir en compte també que, a part dels alumnes presencials, també existeix la possibilitat de presentar-se als exàmens en modalitat lliure.

¹⁷ Font: Dades facilitades per la Direcció General de Política Lingüística.

¹⁸ Font: Dades facilitades per l'EBAP.

¹⁹ Cal tenir en compte les EOI que ofereixen cursos de català són les de Palma, Calvià, Inca, Maó i Eivissa. Les EOI de Manacor, Ciutadella i Formentera no n'ofereixen.

En les proves d'avaluació de coneixements de llengua catalana que organitza l'ICE en el programa de reciclatge, a part dels alumnes presencials, també s'hi poden presentar alumnes lliures. A més, en modalitat lliure, s'ofereix la possibilitat d'examinar-se de Llengua

III, que no s'ofereix com a presencial. Com en gairebé tots els altres casos, durant l'any 2009 també s'ha incrementat el nombre global de certificats expedits per l'ICE, motivat també per l'increment de matrícules.

17. Certificats expedits als examinands de les proves de L'ICE ²¹						
	CBL (A)	Llengua I (B)	Llengua II (C)	Llengua III (D)	Lleng. específics	Total
2007-2008	11	69	376	1	487 ²²	944
2008-2009	37	103	568	7	763 ²³	1478

Prèviament a la celebració dels exàmens d'oposicions organitzades per IB-Salut, s'oferia la possibilitat de presentar-se a unes proves per poder demostrar els coneixements de llengua catalana aquelles persones que no tenien cap certificat per poder-ho acreditar. De les 9.858 inscripcions a les oposicions, 7.341 (74,5%) presentaven el nivell demanat com a requisit i 2.517 s'havien de confirmar amb la realització d'una prova de català; 1.162 persones aprovaren el nivell A (84,5% dels presentats) i 41 el nivell B (75,9% dels presentats).²²²³

²⁰ Dades facilitades pel Departament d'Inspecció de la Conselleria d'Educació i Cultura. S'hi inclouen les dades d'alumnes oficials i d'alumnes lliures, els quals es poden presentar només al 2n curs de cada nivell.

²¹ Dades facilitades per l'ICE

²² 307 d'humanitats, 137 de tecnicocientífic i 43 de juridicoadministratiu.

²³ 450 d'humanitats, 227 de tecnicocientífic i 86 de juridicoadministratiu.

4. CONCLUSIONS

A més de la formació en llengua catalana a través del sistema educatiu ordinari, és evident la necessitat d'oferir possibilitats d'aprenentatge del català a la població que no està en edat escolar. De fet, la demanda de formació en aquest sector de la societat continua incrementant-se alhora que se'n diversifica l'oferta. Les raons deuen ser variades, però en podem destacar l'augment de població al·lòctona que necessita adquirir-ne uns coneixements bàsics que els faciliti un cert grau d'integració, l'existència de requisits lingüístics i la valoració com a mèrit de coneixements de llengua catalana per a accedir a determinades àrees del món laboral, sobretot relacionades amb l'Administració pública, la valoració social en determinants entorns i des de l'àmbit institucional del fet que les persones al·lòctones aprenguin el català i la major facilitat d'accedir a cursos gràcies a la diversa oferta que permet als aprenents trobar alternatives més adequades a les seves necessitats i expectatives. Així i tot, el fort

increment de població d'origen immigrant fa necessari ampliar les actuacions destinades a promoure i a facilitar l'adquisició de coneixements de català entre aquests sectors. En aquest sentit, s'han de valorar positivament aquests programes i activitats no

estricteament docents, a què es fa referència més amunt, que pretenen incentivar l'interès per l'aprenentatge i l'ús del català entre els nouvinguts.